

Inventering av fladdermöss- och kattuggla samt artskyddsutredning

Bälinge-Ekeby 1:2 och Gysta 1:13

Uppsala kommun

Flera särskilt skyddsvärda askar finns i den träd- och buskbärande hagmarken.

Biomedica Omberg

2026-06-26 (rev)

Synnergy Media och Biomedia Omberg

Tel: 073-086 17 07 (Hans Sandberg)

E-post: biomedia@telia.com

Postadress: Skivlingvägen 6, 611 63 NYKÖPING

www.biomediaomberg.se

Författare: Hans Sandberg, Birgitta Andersson och Martin Synnergren

Foton: Birgitta Andersson och Hans Sandberg

2026-06-26

Innehållsförteckning..... **Fel! Bokmärket är inte definierat.**

Sammanfattning	4
1. Inledning.....	5
1.1 Bakgrund och syfte	5
1.2 Områdesbeskrivning.....	6
1.3 Fladdermöss- och kattuggla - syftet med artskyddsutredningen.....	7
2. Lagstiftning.....	7
2.1 Artskyddsförordningen.....	7
2.2 Begreppet gynnsam bevarandestatus	9
2.3 Begreppet kontinuerlig ekologisk funktion.....	9
3. Fladdermöss och kattuggla, metoder och resultat	9
3.1 Fladdermöss	9
3.2 Kattuggla	12
3.3 Artportalen	13
4. Redovisning av anpassningar för fladdermöss	13
5. Artskyddsbedömning	14
5.1 Bedömning av planområdets påverkan på fladdermusfaunan	14
5.2 Dvärgpipstrell (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)	14
5.3 Nordfladdermus (<i>Eptesicus nilssonii</i>)	15
5.4 Större brunfladdermus (<i>Nyctalus noctula</i>)	16
5.5 Vattenfladdermus (<i>Myotis daubentonii</i>)	17
5.6 Kattuggla (<i>Strix aluco</i>)	18
6. Samlad bedömning	19
Bilagor	20
Bilaga 1 Översiktskarta där fladdermöss har inventerats.	21
Bilaga 2 Värdeelement och naturvårdsarter (från Naturvärdesinventeringen)	22
Bilaga 3. Foton. Exempel på träd.	23

Sammanfattning

En inventering av fladdermöss och kattuggla har genomförts inom två planområden vid Bälunge-Ekeby i Uppsala kommun under 2024 och 2025. Vid fältbesöken den 12 augusti och 4 september 2024 registrerades fyra fladdermusarter; nordfladdermus (NT), dvärgpipistrell, vattenfladdermus och större brunfladdermus.

Trots flera besök inom planområdena under februari och mars 2025 har ingen kattuggla noterats. Därmed bedöms kattuggla inte häcka inom planområdet och inte heller i dess omedelbara närhet.

Samtliga fladdermöss i Sverige är fridlysta och skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Dispens går att söka men ges sällan. I stället är vägen framåt, för exploateringsprojekt, att undvika att utlösa förbud. För att förbud enligt artskyddsförordningen ska aktualiseras krävs att fladdermössens vilo- yngel- eller övervintringsplatser skadas eller förstörs. Risken för att det kommer att ske i planområdet bedöms som liten eftersom det huvudsakligen enbart är åkermark/trädgårdsmark som kommer tas i anspråk för byggnation.

Det är därför tillräckligt med att anpassningar görs inom detaljplanerna för att undvika risk för förbud enligt artskyddsförordningen. Detta görs genom att se över projektets lokalisering, göra anpassningar. Inventeringen visar att området Bälunge-Ekeby har en betydelse för fladdermöss i samband med födosök. Bedömningen är att särskilda skyddsåtgärder inte ska behöva genomföras för fladdermöss.

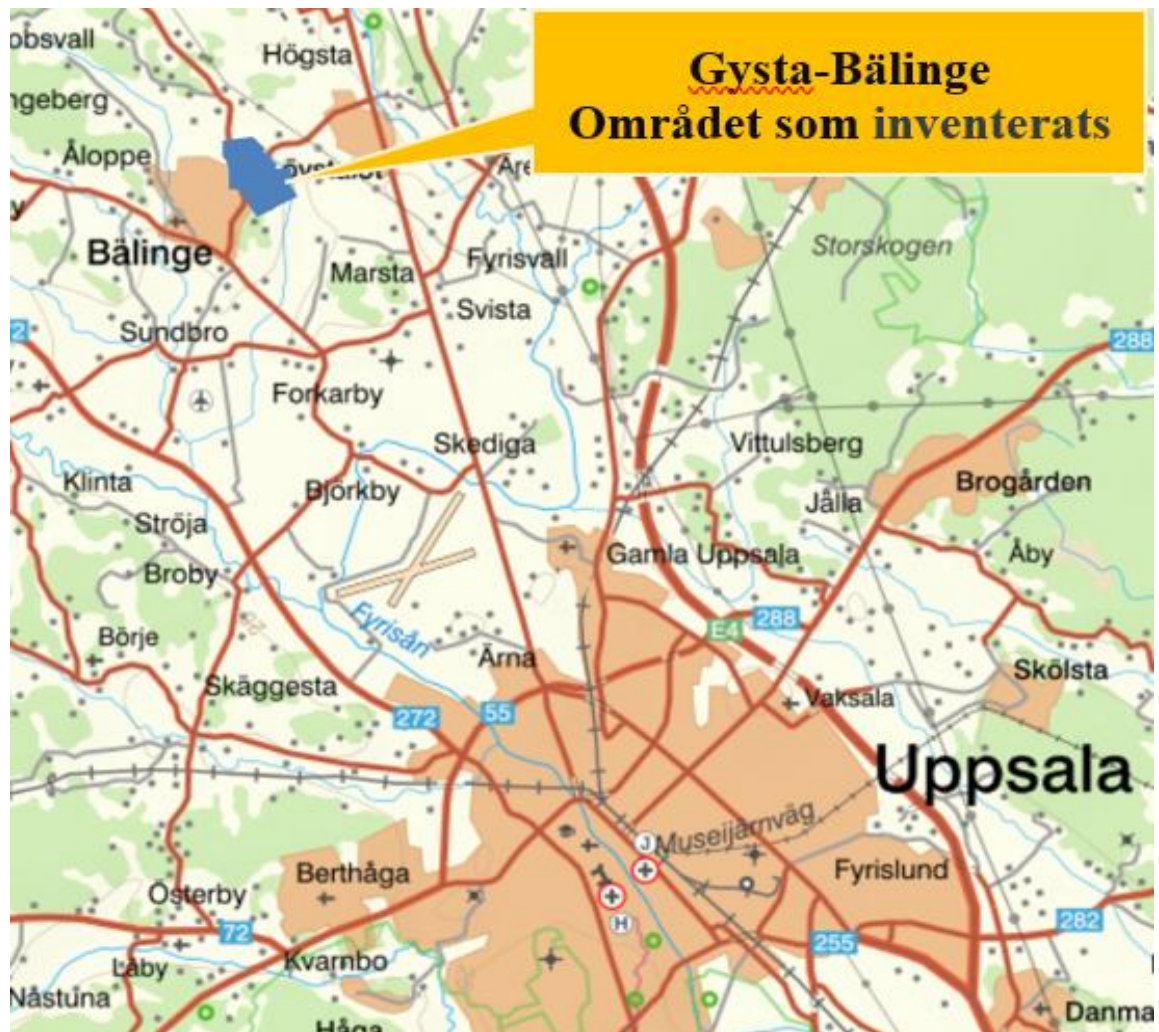
Anpassningar som gjorts inom planområdena för fladdermöss är:

- Potentiella vilo- och övervintringsplatser skyddas genom planbestämmelser
- Särskilt skyddsvärda träd bevaras.
- Spara naturlig skogsvegetation, i synnerhet varierad lövskog med viss luckighet.
- Tre dagvattendammar iordningställs inom planområdet. Att vatten finns i närheten är viktigt för alla fladdermöss. Finns det vatten så finns det insekter för fladdermöss.

1. Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Inom ett område öster om samhället Bälänge i Uppsala kommun (figur 1) planeras ett nytt område för bostäder. Biomedica Omberg har på uppdrag av Besqab genomfört en fladdermus- och kattuggleinventering samt tagit fram en artskyddsutredning. Inventeringsområdet omfattar detaljplanerna Gysta 1:13 och Bälänge-Ekeby 1:2.

Figur 1. Översiktskartan visar ungefärligt planområdet (blåfärgat) där ny bebyggelse planeras, beläget strax öster om samhället Bälänge, 11 km nordväst Uppsala.

Syftet med artskyddsutredningen är att bedöma detaljplanernas förenlighet med artskyddsförordningen avseende fladdermöss och kattuggla samt om förbud enligt 4 a § riskerar att utlösas. Utredningen ska vidare klarlägga behov av skyddsåtgärder för att undvika otillåten påverkan, samt säkerställa att områdets kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) kan upprätthållas för berörda fladdermusarter och kattuggla. I utredningen redovisas konkreta anpassningar som bör genomföras.

Figur 2. Röd streckad linje visar planområdet för detaljplan Gysta 1:13 och planområdet för detaljplan Bälinge-Ekeby 1:2. Inventering av fladdermöss och kattuggla har skett inom planområdet och i dess närmiljö.

1.2 Områdesbeskrivning

Området där fladdermöss och kattuggla har inventerats är beläget direkt öster om samhället Bälinge och utgörs till stor del av åkermark, men här finns även en träd- och buskbärande betesmark, blandskog, lövskog, en f.d. trädgård samt större och mindre åkerholmar. Väg 635 skär genom området och i västra kanten går väg 634. Områdets västra del är huvudsakligen beväxt med blandskog där lövträden dominerar. I sydost finns en lövskog som omges av åkermark. Åkermarken inom planområdet är mer eller mindre helt öppen med inslag av åkerholmar och rösen samt en salixplantering. Mindre och större stenblock förekommer på några åkerholmar. Skogsbrynen mot åkermark är förhållandevis artrika och här finns flera arter av träd- och buskar såsom ask, alm, lönn, ek, fågelbär, björk, oxel och rönn, de två förstnämnda är rödlistade.

Hägg växer bitvis tät. Enstaka granar och tallar förekommer. Sälg finns i brynen och mot den öppna åkermarken bereder sig slån, hagtorn och nypon ut.

Några grövre ekar, askar, björkar, aspar och en sälg är särskilt skyddsvärda. Den grövsta eken mäter 369 cm i omkrets i brösthöjd, vilket tyder på att den är uppmot 250 år gammal. Flera träd har håligheter. Fältskiktet är bitvis artrikt med inslag av trolldruva och ormbär.

1.3 Fladdermöss- och kattuggla - syftet med artskyddsutredningen

Bedömningarna i artskyddsutredning bygger på resultatet från de fördjupade artinventeringar som gjorts avseende fladdermöss (2024) och kattuggla (2025). Under fältbesöket 12 augusti och 4 september 2024 registrerades totalt fyra fladdermusarter; nordfladdermus (NT), dvärgpipistrell, vattenfladdermus och större brunfladdermus (se avsnitt 3.1). Kattuggla har inte registrerats i samband med inventeringen 2025 (se avsnitt 3.2).

Inventeringen 2024 visar att planområdet har en betydelse för fladdermöss, i första hand som födosöksområde. Grova träd med ihåligheter, främst ask och ek, finns såväl inom som utanför planområdet och har troligtvis betydelse för fladdermössen. Samtliga fladdermöss i Sverige är fridlysta och skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Dispens går att söka men ges sällan. I stället är vägen framåt, för exploateringsprojekt, att undvika att utlösa förbud. Detta görs genom att se över projektets lokalisering, göra anpassningar och eventuellt vidta skyddsåtgärder. Syftet med artskyddsutredningen är att bedöma detaljplanernas förenlighet med artskyddsförordningen avseende fladdermöss och om förbud enligt 4 a § riskerar att utlösas. Utredningen ska vidare klargöra behov av skyddsåtgärder för att undvika otillåten påverkan samt för säkerställa att områdets kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) kan upprätthållas för berörda fladdermusarter. I utredningen presenteras konkreta anpassningar.

De bedömningar som gjorts grundas på vedertagen kunskap om arternas ekologi. Som underlag för bedömningarna har även de anpassningar som gjorts av planförslaget för detaljplan Bälunge-Ekeby 1:2 och detaljplan Gysta 1:13 beaktats.

2. Lagstiftning

2.1 Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen (2007:845) implementerar EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG) och fågeldirektivet (2009/147/EG) i svensk lag. Artskyddsförordningen har sitt ursprung i 8 kap. miljöbalken, och ska även betraktas som en precisering av de allmänna hänsynsreglerna enligt 2 kap. miljöbalken (MÖD 2013:13).

Plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB) gäller parallellt. En åtgärd som godtagits enligt PBL uppfyller inte automatiskt MB:s krav (Boverket 2015). Den fysiska planeringen enligt PBL ska vara så förutseende och ha en sådan bärkraft att den håller gentemot MB:s krav (Boverket 2015). För att en detaljplan inte ska riskera att bli ogenomförbar, bör artskyddsförordningen därför alltid hanteras i ett tidigt skede.

Enligt de förändringar som genomförts i artskyddsförordningen, görs från och med 1 oktober 2022 vissa undantag för fåglar. Fåglarnas fridlysning regleras även fortsättningsvis i 4 § där undantagen formuleras medan fridlysning av övrigt vilt, till exempel fladdermöss, regleras i 4a § med oförändrad text.

Paragraf 4a § innefattar alltså övrigt vilt, exempelvis fladdermöss, och inga förändringar jämfört med tidigare skrivningar i 4 § har gjorts. Det vill säga alla vilt förekommande fladdermöss är numer skyddade i Sverige enligt 4a § artskyddsförordningen. Skyddet är utformat som ett strikt skydd, det vill säga, det finns ingen rimlighetsavvägning mellan olika intressen.

Enligt 4a § artskyddsförordningen är det förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödnings-, övervintrings- och flyttperioder
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Med avsiktligt avses att en verksamhetsutövare är medveten om konsekvenserna för skyddade arter, men genomför verksamheten ändå, oavsett verksamhetens syfte.

Det innebär att en plan eller ett projekt som riskerar att påverka en lokal population av en eller flera arter måste utformas så att ingen påverkan uppstår på den lokala populationen. Det kan göras till exempel genom att skapa ersättningsmiljöer för förstörda livsmiljöer. I områden där fladdermöss stadigvarande uppehåller sig betyder det att det förutom fortplantningsområden (koloniplatser) även skall finnas tillräcklig mängd födosökslokaler, viloplatser och kopplingar till omgivande fladdermuslokaler för att arten på sikt ska kunna finnas kvar med samma populationsstorlek som i nuläget.

4 § 4 punkten artskyddsförordningen ger ett skydd till fortplantningsområden och viloplatser (dvs livsmiljöer) och gäller oavsett avsiktlighet. Skyddet av livsmiljöer gäller hela året, även då djuren inte uppehåller sig där, så länge livsmiljöerna håller en viss kvalitet och utnyttjas regelbundet. För att avgöra var gränsen går för skada på en livsmiljö, bedömer man den kontinuerliga ekologiska funktionen för de skyddade arter som nyttjar livsmiljön. Om den kontinuerliga ekologiska funktionen kan upprätthållas, innan, under tiden och efter genomförda åtgärder, nås aldrig gränsen för skada.

En förbjuden verksamhet enligt 4a § artskyddsförordningen, är en som försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus eller försämrar möjligheterna för arten att nå gynnsam bevarandestatus. Om en verksamhet inte påverkar bevarandestatus negativt är verksamheten inte förbjuden.

Dispens från 4 § och 4a § går att söka enligt 14 §. Men kraven i 14 § är mycket stränga och ett av kraven för att bevilja dispens är att bevarandestatus inte får påverkas negativt. Det innebär att om en verksamhet påverkar bevarandestatus negativt, så utlöses förbud och dispens är omöjligt att få, men om bevarandestatus inte påverkas negativt, utlöses inte förbud och ingen dispens behövs. Dispensansökningar är därför sällan aktuella. I stället är vägen framåt, för exploateringsprojekt, att undvika att utlösa

förbud. Detta görs genom att se över projektets lokalisering, göra anpassningar och eventuellt vidta skyddsåtgärder.

2.2 Begreppet gynnsam bevarandestatus

Enligt 16 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd framgår att med begreppet bevarandestatus avses summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer. För att kunna bedöma och utreda påverkan på en arts bevarandestatus krävs bland annat kunskap om den enskilda artens ekologi och populationsstorlek på lokal och biogeografisk nivå.

En arts bevarandestatus anses gynnsam när:

1. uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö
2. artens naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid
3. det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

2.3 Begreppet kontinuerlig ekologisk funktion

Begreppet kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) avser den ekologiska funktion som en livsmiljö normalt ständigt tillhandahåller för en art, till exempel skydd eller födosökningsplats. Begreppet är kopplat till förbudet mot att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser enligt 4 a § punkt 4, och i samband med en exploateringsåtgärd ska påverkan på KEF bedömas. Om en åtgärd kan förväntas påverka en fortplantnings- eller viloplat negativt är det oftast möjligt att vidta åtgärder för att säkerställa att områdets KEF bibehålls för den berörda arten.

Om platsen genom de förebyggande åtgärderna inte förlorar ekologisk funktionalitet, d.v.s. inte tappar de egenskaper som gör området betydelsefullt för arten i fråga, kan det vara möjligt att genomföra en exploateringsåtgärd utan att förbud enligt 4 a § punkt 4 utlöses, då gränsen för skada inte nås. Detta förutsätter att KEF säkerställs både före, under och efter åtgärden. Om fortplantningsområdena och viloplatsernas KEF kan skadas, försämrats eller förstöras av åtgärden, även om det bara sker tillfälligt, krävs en dispens. Om deras funktion inte skadas, försämrats eller förstörs krävs inte dispens (Naturvårdsverket 2009).

3. Fladdermöss och kattuggla, metoder och resultat

3.1 Fladdermöss

Fladdermusinventeringen genomfördes med ultraljudspejling av flygande djur under augusti och september 2024. Fladdermössens för oss ohörbara frekvenser spelades in med hjälp av en ultraljudsmikrofon kopplad till en smartphone. Ett program i datorn jämförde sedan de inspelade ljuden med kända ljud från 19 svenska fladdermusarter och det inspelade ljudet kopplades till en av dessa arter. Mikrofon som använts är: Echometer Touch 2 Pro. Mjukvara är Echo Meter Touch Bat Detector. Detektorn är

känslig och någon gång kan osannolika registreringar göras. Sådana registreringar bedöms och förkastas om det endast rör sig om enstaka observationer. Kvalitetssäkring har skett med stöd av person från Bat Life Sweden som har verifierat registrerade fynd (Karl-Joel Sundholm, 2025-09-09).

Figur 3. Fladdermusinventering pågår.

Inventeringstillfällen fladdermöss 2024

Datum	Tid	Väder	Temp.	Vind	Störningar
12 augusti	21.00–00.30	Klart	+21 °C	Lugnt	Viss störning från trafik 21.00–22.00
4 september	20.30–00.00	Klart	+22 °C	1 m/s	Viss störning från trafik 20.30–22.00

Sammanfattning av fladdermusobservationer 12 augusti och 4 september 2024

Artkod	Vetenskapligt namn	Vanligt namn	Antal observationer
PIPPYG	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Dvärgpipistrell	41
EPTNIL	<i>Eptesicus nilssonii</i>	Nordfladdermus	53
MYODAU	<i>Myotis daubentonii</i>	Vattenfladdermus	3
NYCNOC	<i>Nyctalus noctula</i>	Större brunfladdermus	5

Beskrivning av observerade (registrerade) fladdermusarter.

Nordfladdermus (NT, F)

Nordfladdermus är en av våra vanligaste fladdermusarter och har ett brett biotopval. Den förekommer i de flesta miljöer, inklusive skogsbryn, öppna landskap och bebyggda områden. Arten vilar gärna i ihåliga träd men bildar kolonier främst i byggnader. Den jagar ofta insekter som lockats till gatlyktor och andra ljuskällor. Under inventeringen i Bälinge-Ekeby registrerades **53 observationer** av nordfladdermus, vilket tyder på att området är viktigt för artens födosök och möjligen även för vila.

Dvärgpipistrell (F)

Dvärgpipistrell är en av våra minsta och vanligaste fladdermusarter. Den utnyttjar områdets bryn och gläntor för födosök och jagar insekter i flykten. Arten kan använda både hålträd och byggnader för dagvila och bildar ofta yngelkolonier i byggnader. Under inventeringen noterades **41 observationer** av dvärgpipistrell, främst längs skogsbryn och öppna ytor i Bälinge-Ekeby, vilket indikerar att området erbjuder goda förutsättningar för artens behov.

Vattenfladdermus (F)

Vattenfladdermus trivs i närheten av vatten där den jagar insekter strax ovanför vattenytan. Den vilar i träd, broar och byggnader nära vattenmiljöer. Under inventeringen gjordes **3 observationer** av vattenfladdermus i Bälinge-Ekeby. Detta tyder på att det finns vattenmiljöer i eller i närheten av området som är viktiga för arten, även om den observerades i mindre antal.

Större brunfladdermus (F)

Större brunfladdermus är en av Europas största fladdermusarter och är känd för sin höga och snabba flykt. Den kan förflytta sig långa sträckor mellan viloplatser och födosöksområden. Arten vilar ofta i håligheter i äldre träd. Under inventeringen registrerades **5 observationer** av större brunfladdermus i Bälinge-Ekeby, vilket antyder att arten använder området för överflygning och eventuellt för födosök.

Faktaruta

Rödlistans kategorier:

LC = Livskraftig

NT = Nära hotad

VU = Sårbar

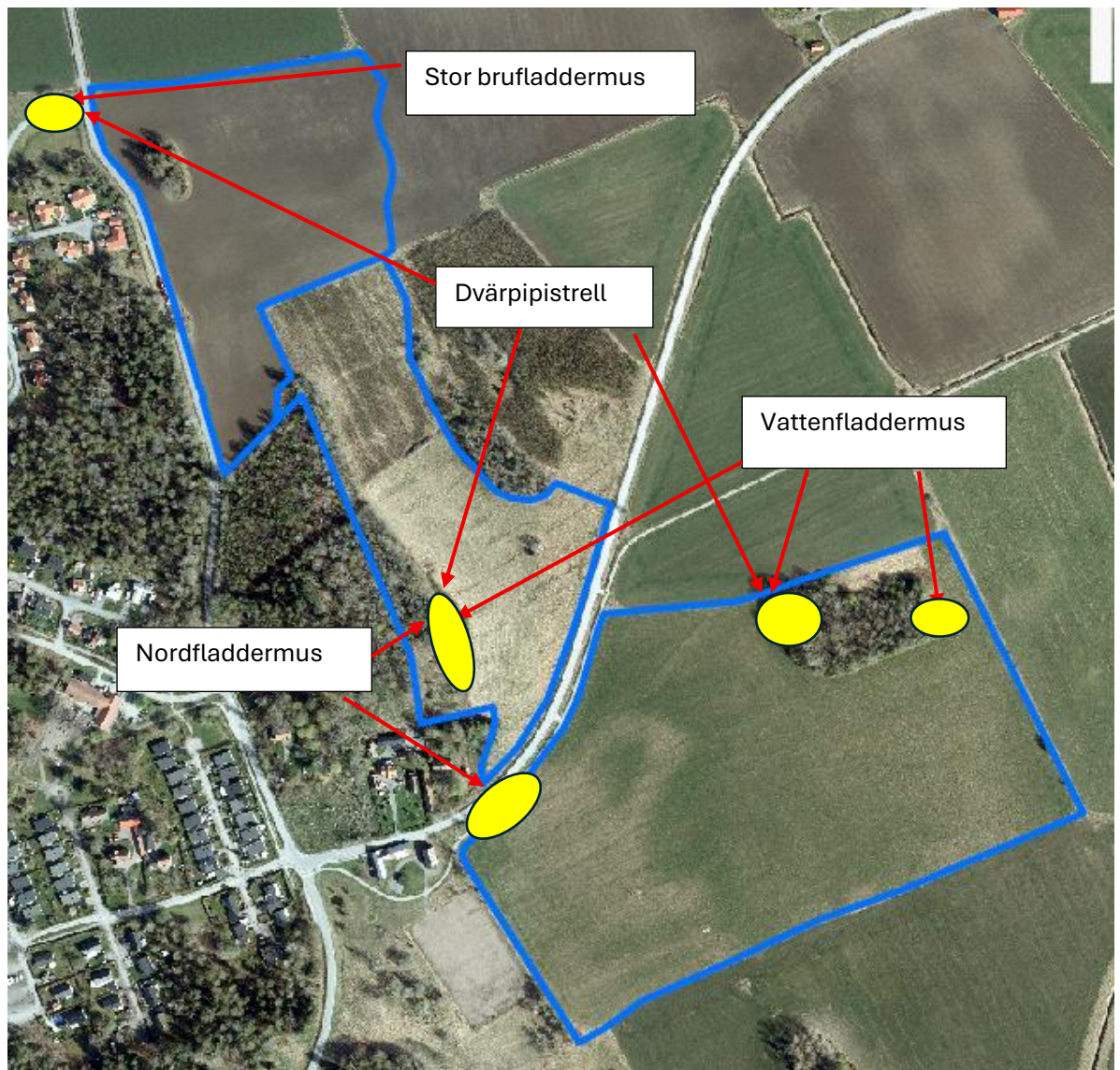
EN = Starkt hotad

CR = Akut hotad

RE = Utdöd (Nationellt)

S = Signalart enligt Skogsstyrelsen. Där signalarter förekommer är chansen stor att det finns höga naturvärden och att det förekommer sällsynta och hotade arter. Ju fler signalarter som förekommer tillsammans desto högre naturvärden signalerar de.

F = Fridlyst (skyddad art - olika regler kan gälla i olika län).

Figur 4. Det är svårt att avgränsa fladdermusförekomster så specifikt som på ovanstående karta men under inventeringsnätterna fördelade sig registreringarna ungefär som de gula polygonerna visar. Hur arterna fördelade sig på respektive delområde framgår också av kartan. Inventeringsområdet med blå begränsningslinje.

3.2 Kattuggla

Kattuggleinventeringen 2025 genomfördes under fyra kvällar perioden 24 februari – 31 mars. Inventeringen genomfördes på så sätt att planområdet och dess närområde besöktes från solnedgång och fram till 22.30.

Eftersom planområdet är relativt litet och har en öppen karaktär var det lätt att täcka in hela området genom att ströva runt i planområdet. Observatörerna höll sig i första hand till brynzoner invid åkermark, cykelbanor/gångstråk, men strövade även genom området. Särskild uppmärksamhet riktades till områden där grövre träd med håligheter registrerats. Förekomst av spybollar eftersöktes på lämpliga platser.

Under inventeringen träffade vi flera boenden i området som framförde viss information gällande fågellivet i Bälinge-området. Under de fyra besöken i området noterades

ingen kattuggla eller andra spår av arten. Därmed bedöms ingen kattuggla häcka inom planområdet innevarande år eller i dess omedelbara närhet.

Inventeringstillfällen för kattuggla 2025

Datum	Tid	Väder	Temp.	Vind	Störningar
24 februari	17.00– 22.00	Klart	+1C	Lugnt	Viss störning från trafik
11 mars	17.00– 22.00	Klart	+5C	Lugnt	Viss störning från trafik
24 mars	17.30– 22.00	Klart, möjligt mot natten.	+7C	Lugnt	Viss störning från trafik
31 mars	18.00– 23.00	Klart	+6C	Lugnt	Viss störning från trafik

3.3 Artportalen

Det saknas registrerade fladdermöss från planområdet och i dess närområde i Artportalen perioden 2014-01-01--2025-03-26. Norr om Uppsala finns ett 60-tal registreringar från bl.a. Vendelån, Stenlunda och Adolfsbergsskogen, perioden 2015-2025. De arter som har flest registreringar är nordfladdermus, vattenfladdermus, dvärgpipistrell och större brunfladdermus.

Det saknas registreringar i Artportalen av kattuggla perioden 2014-01-01-2025-03-26 inom planområdet och i dess närområde. En observation är registrerad några år tidigare från Hämringe (2012), beläget ca 400-500 meter söder om planområdet.

4. Redovisning av anpassningar för fladdermöss

Med utgångspunkt från NVI:n (naturvärdesinventeringen) samt fladdermusinventeringen behövs inga särskilda skyddsåtgärder vidtas. För att förbud enligt artskyddsförordningen ska aktualiseras krävs att fladdermössens vilo-, yngel- eller övervintringsplatser skadas eller förstörs. Risken för att det kommer att ske i planområdet bedöms som mycket liten. I det här fallet är det tillräckligt med att anpassningar görs i planprogrammet för att undvika risk för förbud enligt artskyddsförordningen. Fladdermöss i Sverige är skyddade av Artskyddsförordningen paragraf 4a. Endast jakt/födosöksområden bedöms som hotade av planen men eftersom fladdermöss är rörliga djur bedöms de kunna hitta likvärdiga födosökslokaler inom några hundra meter.

Anpassningar som görs inom planområdet:

- Potentiella vilo- och övervintringsplatser skyddas genom planbestämmelser.
- Särskilt skyddsvärda träd bevaras.
- Spara naturlig skogsvegetation, i synnerhet varierad lövskog med viss luckighet.
- Tre dagvattendammar iordningställs inom planområdet. Att vatten finns i närheten är viktigt för alla fladdermöss. Finns det vatten så finns det insekter för fladdermöss.

Dock innebär byggplanerna en ytterligare fragmentering av naturen i Uppsala kommun vilket bör motivera till frivilliga åtgärder.

5. Artskyddsbedömning

5.1 Bedömning av planområdets påverkan på fladdermusfaunan

Inom planområdet planeras bostäder för permanentboende och en förskola. I samband med arbetet kommer även ett par nya vägar tillkomma i området. Generellt innebär en sådan här typ av exploatering risk för påverkan genom anläggning av byggnader, vägar och andra hårdgjorda ytor som kan medföra en förlust, fragmentering eller försämring av lämpliga fladdermushabitat. Effekten av en exploatering beror på kvaliteten och kvantiteten av habitat som försvinner. Särskilt kritiskt är påverkan på viktiga födosöksbiotoper, boplatser (för föryngring, dagvila eller övervintring) eller viktiga spridningsstråk. Tillkommande belysning har även en negativ påverkan på fladdermöss. I det här fallet är bedömningen att föryngring, dagvila eller övervintringslokaler saknas.

För att minska påverkan på fladdermusfaunan föreslås anpassningar för planområdet. Dessa har redovisats ovan (avsnitt 4).

De anpassningar som planeras är väl avvägda och lämpade för att minska påverkan på fladdermusfaunan. Anpassningarna bedöms dock vara nödvändiga för att inte utlösa förbuden enligt 4 a § artskyddsförordningen. I följande avsnitt redovisas förekommande arter tillsammans med en redogörelse för detaljplanernas förväntade påverkan.

5.2 Dvärgpipstrell (*Pipistrellus pygmaeus*)

Dvärgpipstrell är en av våra mest utbredda fladdermusarter och är mycket talrik i södra Sverige. Utbredningen sträcker sig upp till Dalälven och kustnära delar av Gästrikland. Spridda observationer finns även längre norrut. Dvärgpipstrellen ställer inte särskilt specifika krav på sin livsmiljö, utan förekommer i olika typer av gles löv- och barrskog, i brynmiljöer, parker, trädgårdar och vid sjöar och vattendrag. Den är något vanligare i glesa lövskogar, såsom i parker med grova ädellövträd. Yngelkolonier förekommer ofta i byggnader, men även hålträd och fladdermusholkar kan nyttjas.

Dvärgpipistrellen är klassificerad som livskraftig (LC). Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Det finns inga tecken på en betydande populationsförändring och arten uppvisar en gynnsam, stabil trend på boreal och kontinental nivå. Bevarandestatusen nationellt bedöms därmed som gynnsam. Dvärgpipistrell är mycket allmän i Uppsala län och bevarandestatusen bedöms vara gynnsam även på regional och lokal nivå. Även om dvärgpipistrell inte anses vara särskilt känslig för belysning bedöms ökad belysning i dess livsmiljöer utgöra ett av de större hoten på längre sikt. Belysning intill kolonier bedöms vara mycket negativt för arten.

Förekomst inom planområdet och dess närområde

Dvärgpipistrell har sammanlagt rapporterats 41 gånger inom inventeringsområdet. Observationerna är spridda. Flest observationer är noterades i västra delen av inventeringsområdet.

Bedömning av påverkan

Detaljplanen i nuvarande omfattning bedöms medföra en liten påverkan på dvärgpipistrell eftersom viktiga livsmiljöer i stor utsträckning bevaras i och med de anpassningar som genomförts för detaljplanerna. Det kommer fortsatt att finnas god förekomst av lämpliga jaktmiljöer samt hålträd och byggnader som arten kan använda för reproduktion och vila. Det har inte observerats några tecken på yngelkolonier av dvärgpipistrell som skulle kunna påverkas negativt inom detaljplanerna.

Dvärgpipistrell anses inte särskilt känslig för nattbelysning, såvida belysningen inte påverkar några koloniplatser. Den planerade exploateringen av området förväntas därför inte medföra någon betydande påverkan på den lokala populationen av dvärgpipistrell. Exploateringen bedöms inte medföra någon påverkan på dvärgpipistrellens bevarandestatus på lokal, regional eller nationell nivå.

Behov av kompletterande skyddsåtgärder

De anpassningar som gjorts av planförslaget för detaljplan Bälunge-Ekeby 1:2 och detaljplan Gysta 1:13 beaktas och bedöms vara fullgoda för att säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) för dvärgpipistrell. Inga skyddsåtgärder bedöms krävas för arten. De tre dagvattendammar som kommer iordningställas inom planområdet är positivt för arten.

5.3 Nordfladdermus (*Eptesicus nilssonii*)

Nordfladdermus är en av landets vanligaste fladdermusarter med utbredning från Skåne till Lappland. Den förekommer i de flesta typer av miljöer och är generell i sitt biotopval, och är ofta vanlig även inne i städer. Den är vanligt förekommande i till exempel villaträdgårdar och drar ofta nytta av gatubelysning vid jakt. Nordfladdermusen bildar yngelkolonier i byggnader.

Även om arten fortfarande är talrik finns det indikationer på att arten minskar i södra Sverige. Nordfladdermusen är klassificerad som nära hotad (NT) enligt den senaste rödlistan och dess bevarandestatus bedöms därför som ogynnsam på nationell nivå. Arten uppvisar en gynnsam, stabil trend på boreal och kontinental nivå.

I Uppsala län är arten mycket vanligt förekommande och är, tillsammans med dvärgpipistrell, den art som vanligast påträffas vid fladdermusinventeringar. Nordfladdermusens bevarandestatus bedöms vara gynnsam på regional och lokal nivå.

Förekomst inom planområdet och dess närområde

Nordfladdermus har sammanlagt rapporterats 51 gånger inom planområdet och strax utanför. Observationerna är från den västra delen av området.

Bedömning av påverkan

Detaljplanerna i nuvarande omfattning bedöms medföra en liten påverkan på nordfladdermus eftersom viktiga livsmiljöer i stor utsträckning bevaras i och med de anpassningar som genomförts för detaljplanen. Det kommer fortsatt att finnas god tillgång på lämpliga jaktmiljöer och byggnader som arten kan använda för reproduktion och vila. Det har inte heller observerats några tecken på yngelkolonier av nordfladdermus som skulle kunna påverkas negativt inom detaljplanen.

Nordfladdermus anses inte särskilt känslig för nattbelysning, såvida belysningen inte påverkar några koloniplatser. Den planerade exploateringen av området förväntas därför inte medföra någon betydande påverkan på den lokala populationen av nordfladdermus. Exploateringen bedöms inte medföra någon påverkan på nordfladdermusens bevarandestatus på lokal, regional eller nationell nivå.

Behov av kompletterande skyddsåtgärder

De anpassningar som gjorts av planförslaget för detaljplan Bälinge -Ekeby 1:2 och detaljplan Gysta 1:13 beaktas och bedöms vara fullgoda för att säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) för nordfladdermus. De tre dagvattendammar som kommer iordningställas inom planområdet är positivt för arten.

5.4 Större brunfladdermus (*Nyctalus noctula*)

Större brunfladdermus är en vanligt förekommande art i södra Sverige. Utbredningen sträcker sig till Dalälven, samt vidare norrut längs Norrlandskusten. Arten lever huvudsakligen i större skogsområden med gamla lövträdsbestånd, där den jagar alla typer av öppna och halvöppna miljöer, framför allt i anslutning till jordbrukslandskap, sjöar och större vattendrag, samt vid kusten. Större brunfladdermus bildar yngelkolonier i hålträd.

Större brunfladdermus är klassificerad som livskraftig (LC). Det finns inga tecken på betydande populationsförändringar och arten uppvisar en gynnsam, stabil trend på boreal och kontinental nivå. Bevarandestatusen nationellt bedöms därmed som gynnsam. Större brunfladdermus anses vara tämligen allmän i Uppsala län och bevarandestatusen på regional och lokal nivå anses vara gynnsam.

Förekomst inom planområdet och dess närområde

Större brunfladdermus rapporterats 5 gånger inom planområdet i dess norra del. Det finns inga tecken på kolonier inom området.

Bedömning av påverkan

Detaljplanen bedöms medföra en liten påverkan på större brunfladdermus eftersom viktiga livsmiljöer i stor utsträckning bevaras i och med de anpassningar som genomförts för detaljplanerna. Större brunfladdermus anses inte särskilt känslig för nattbelysning, såvida belysningen inte påverkar några koloniplatser. Exploatering och tillkommande nattbelysning i området förväntas inte medföra någon betydande påverkan på den lokala populationen av större brunfladdermus. Det har inte observerats några tecken på yngelkolonier av större brunfladdermus som skulle kunna påverkas negativt inom detaljplanerna.

Behov av kompletterande skyddsåtgärder

För att säkerställa att ingen negativ påverkan sker behöver de befintliga hålträden bevaras. De anpassningar som gjorts av planförslaget för detaljplan Bälunge-Ekeby 1:2 och detaljplan Gysta 1:13 beaktas och bedöms vara fullgoda för att säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) för större brunfladdermus. De dagvattendammar som kommer iordningställas inom planområdet är positivt för arten.

5.5 Vattenfladdermus (*Myotis daubentonii*)

Vattenfladdermus är en av de vanligaste arterna i landet med en utbredning till mellersta Norrland. Arten är starkt knuten till att födosöka över öppna vattenspeglar vid kusten, sjöar och vattendrag, men arten kan även jaga i skogliga biotoper. Strandnära skogar, sjöar, våtmarker med öppna vattenspeglar, vindskyddade havsvikar, större bäckar och andra större vattendrag är viktiga miljöer för arten. Vattenfladdermus bildar yngelkolonier i hus eller hålträd, som kan ligga långt från födosöksområdena. Vattenfladdermus är klassificerad som livskraftig (LC). Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Det finns inga tecken på betydande populationsförändringar och arten uppvisar en gynnsam, stabil trend på boreal och kontinental nivå. Bevarandestatusen nationellt bedöms därmed som gynnsam. Vattenfladdermus är allmän i Uppsala län och bevarandestatusen bedöms som gynnsam även på regional och lokal nivå. Som övriga arter i släktet *Myotis* är vattenfladdermus ljusskygg och undviker upplysta områden. Belysning intill kolonier bedöms vara mycket negativt för arten.

Förekomst inom planområdet och dess närområde

Vattenfladdermus har sammanlagt rapporterats 3 gånger inom detaljplaneområdet från dess sydvästra del. Inga övriga observationer finns från den västra delen av området.

Bedömning av påverkan

Detaljplanen i nuvarande omfattning bedöms medföra en låg påverkan på vattenfladdermus eftersom viktiga livsmiljöer i sydost bevaras i och med de anpassningar som genomförts för detaljplanerna. Det kommer fortsatt att finnas god tillgång på lämpliga jaktmiljöer samt hålträd i sydöstra delen som arten kan använda för reproduktion och vila. Det har inte heller observerats några tecken på yngelkolonier av vattenfladdermus som skulle kunna påverkas negativt inom detaljplanerna.

Exploateringen bedöms inte medföra någon påverkan på vattenfladdermusens bevarandestatus på lokal, regional eller nationell nivå.

Behov av kompletterande skyddsåtgärder

Det är av vikt att skogsdungen inom delområde 4 kan bevaras (se bilaga 2). För att säkerställa att ingen negativ påverkan sker behöver de befintliga hålträden i dungen (björk) bevaras.

De anpassningar som gjorts av planförslaget för detaljplan Bälinge-Ekeby 1:2 och detaljplan Gysta 1:13 beaktas och bedöms vara fullgoda för att säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) för vattenfladdermus. De tre dagvattendammar som kommer iordningställas inom planområdet är positivt för arten.

5.6 Kattuggla (*Strix aluco*)

Kattuggla häckar i löv- ochblandskog i anslutning till odlad mark samt i parker, från Skåne till Norrlandsgränsen samt i Gästrikland, Hälsingland och södra Medelpad. Den häckar ofta i människors närhet, i parker, trädgårdar eller andra ställen där stora träd finns. Kattuggla är en av de vanligaste ugglorna i landet. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek och förekomstarean överskrider gränsvärdena för rödlistning. Det finns inga tecken på betydande populationsförändring i landet. De skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Livskraftig (LC). Bevarandestatusen nationellt bedöms därmed som gynnsam. Kattugglan är allmän i Uppsala län och bevarandestatusen bedöms som gynnsam även på regional och lokal nivå.

Förekomst inom planområdet och dess närområde

Kattuggla har enligt Artportalen inte rapporterats inom planområdet eller i dess närområde perioden 2014-01-01--2025-03-26. Enligt Artportalen finns två registreringar perioden 2000-2013, strax söder om planområdet.

Bedömning av påverkan

Detaljplanerna tar åkermark i anspråk vilket bedöms medföra en låg påverkan på kattuggla, eftersom särskilt skyddsvärda träd sparas samt viktiga livsmiljöer i väster bevaras i och med de anpassningar som genomförs för detaljplanerna. Det kommer även fortsättningsvis att finnas god tillgång på lämpliga jaktmiljöer samt hålträd som arten kan använda för reproduktion, vila och födosök.

En reglering av nattbelysning bedöms vara till fördel, men är inte nödvändigt inom planområdet för arten. Exploateringen bedöms inte medföra någon påverkan på kattugglans bevarandestatus på lokal, regional eller nationell nivå.

Behov av kompletterande skyddsåtgärder

För att säkerställa att ingen negativ påverkan sker för arten behöver alla särskilt skyddsvärda träd alla befintliga hålträden (ek, björk, ask och asp) bevaras. De anpassningar som gjorts av planförslaget för detaljplan Bälinge-Ekeby 1:2 och detaljplan Gysta 1:13 beaktas och bedöms vara fullgoda för att säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) för kattuggla.

6. Samlad bedömning

Inventeringen 2024 visar att planområdet hyser miljöer som är värdefulla för fladdermöss, särskilt olikåldrig blandskog, hålträd och äldre kulturmarker med ett varierat träd- och buskskikt som hävdas. Det finns även värdefulla fladdermusmiljöer precis söder om planområdet (foto 1, s.25) där det finns ett 25-tal hamlade askar med håligheter som sannolikt nyttjas av fladdermöss.

I samband med inventeringarna påträffades fyra arter, varav en rödlistad (Nordfladdermus). De många ihåliga träd och äldre ekonomibyggnader som finns strax utanför planområdet i söder och sydväst, bedöms vara värdefulla för fladdermöss. Åkermarken inom planområdet verkar nyttjas i mindre utsträckning av födosökande fladdermöss. De delar av planområdet som utgörs av åkermark, bedöms därför vara av mindre betydelse för fladdermössen i området. Exploateringen bedöms inte påverka fladdermössens fortplantnings- eller viloplatser under förutsättning att vissa skyddsåtgärder vidtas. Därmed bedöms områdets kontinuerliga ekologiska funktion bibehålls för de berörda fladdermusarterna.

Trots flera besök under våren 2025 har ingen kattuggla noterats i planområdet eller strax utanför. Troligtvis häckar ingen kattuggla inom planområdet innevarande år. Men eftersom delar av planområdet och dess närmiljö är lämplig för kattuggla, med flertalet ihåliga träd och fina jaktmarker är det möjligt att arten kan dyka upp som häckfågel i framtiden i Bälingeområdet med omnejd. Exploateringen bedöms inte påverka kattugglans fortplantnings- eller viloplatser under förutsättning att viktiga miljöer bevaras, särskilt skyddsvärda träd sparas och ett antal skyddsåtgärder vidtas. Därmed bedöms områdets kontinuerliga ekologiska funktion kunna bibehålls för kattuggla.

Biomedia Omberg bedömer att de anpassningar som gjorts av planförslaget för detaljplan Bälinge.Ekeby 1:2 och detaljplan 1:13 Gysta beaktas och bedöms vara lämpliga och väl avvägda för att inte påverka fladdermusfaunan eller kattugglan negativt.

Det nuvarande planförslaget för de två detaljplanerna bedöms inte utlösa förbud enligt 4 a § artskyddsförordningen. De anpassningar som planeras bedöms säkerställa att kontinuerlig ekologisk funktion och gynnsam bevarandestatus kan upprätthållas för berörda arter.

Referenser:

Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog, Nitare m fl, Skogsstyrelsens förlag, 2000.

Rödlistade arter i Sverige, Gärdenfors, U. ed. ArtDatabanken, SLU, Uppsala 2020. ArtDatabanken (2019a). Utdrag ur analysportalen: 2025-03-26.

Biologiska inventeringsnormer, 1978, Naturvårdsverket

Bedömning av naturvärden som underlag för detaljplanering. 2018-12-11. Gärdenfors U.

Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Utgåva 1. Naturvårdsverket april 2009.

www.artportalen.se

<http://artfakta.artdatabanken.se>

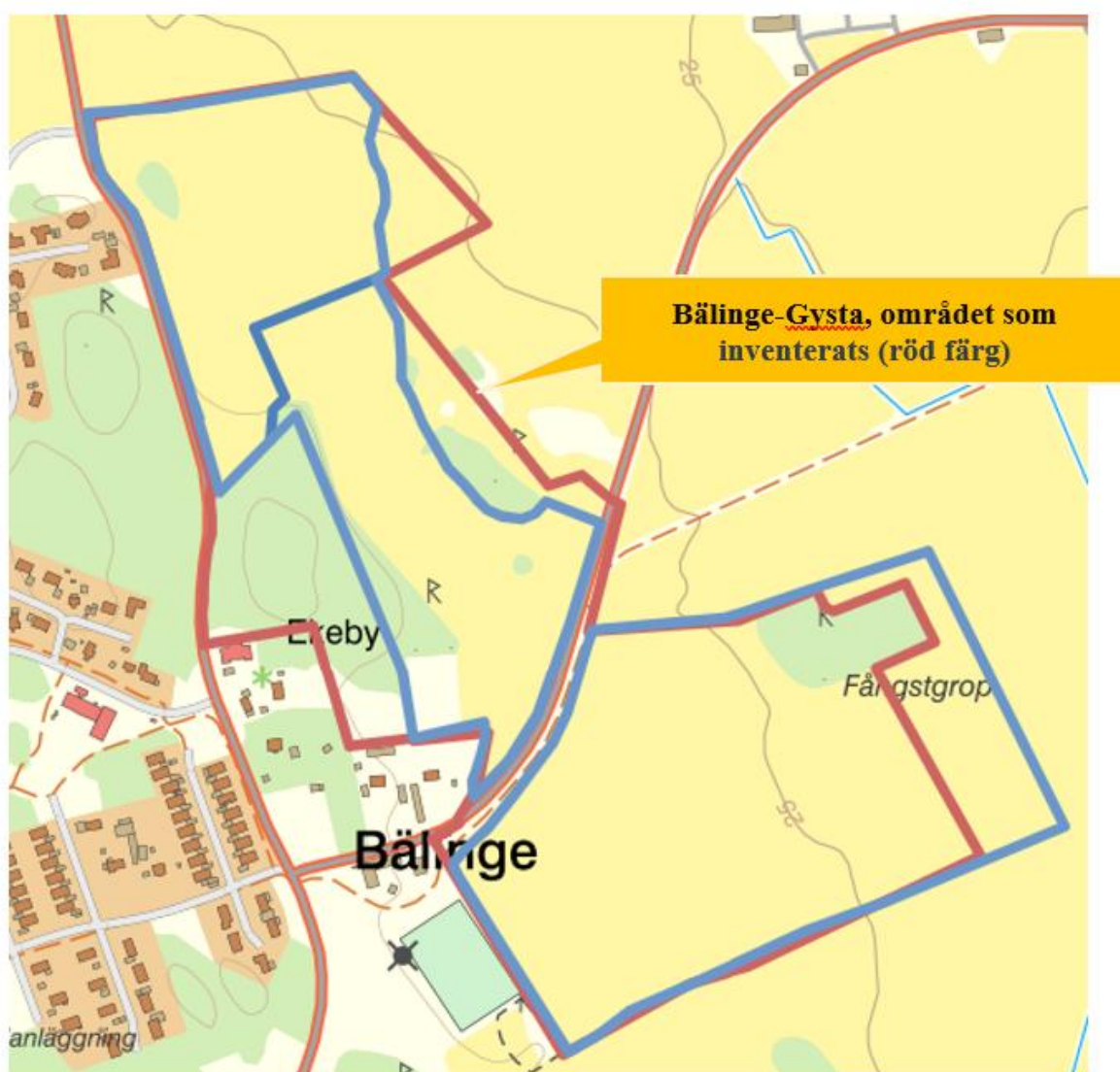
<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

<https://historiskakartor.lantmateriet.se>

Bilagor

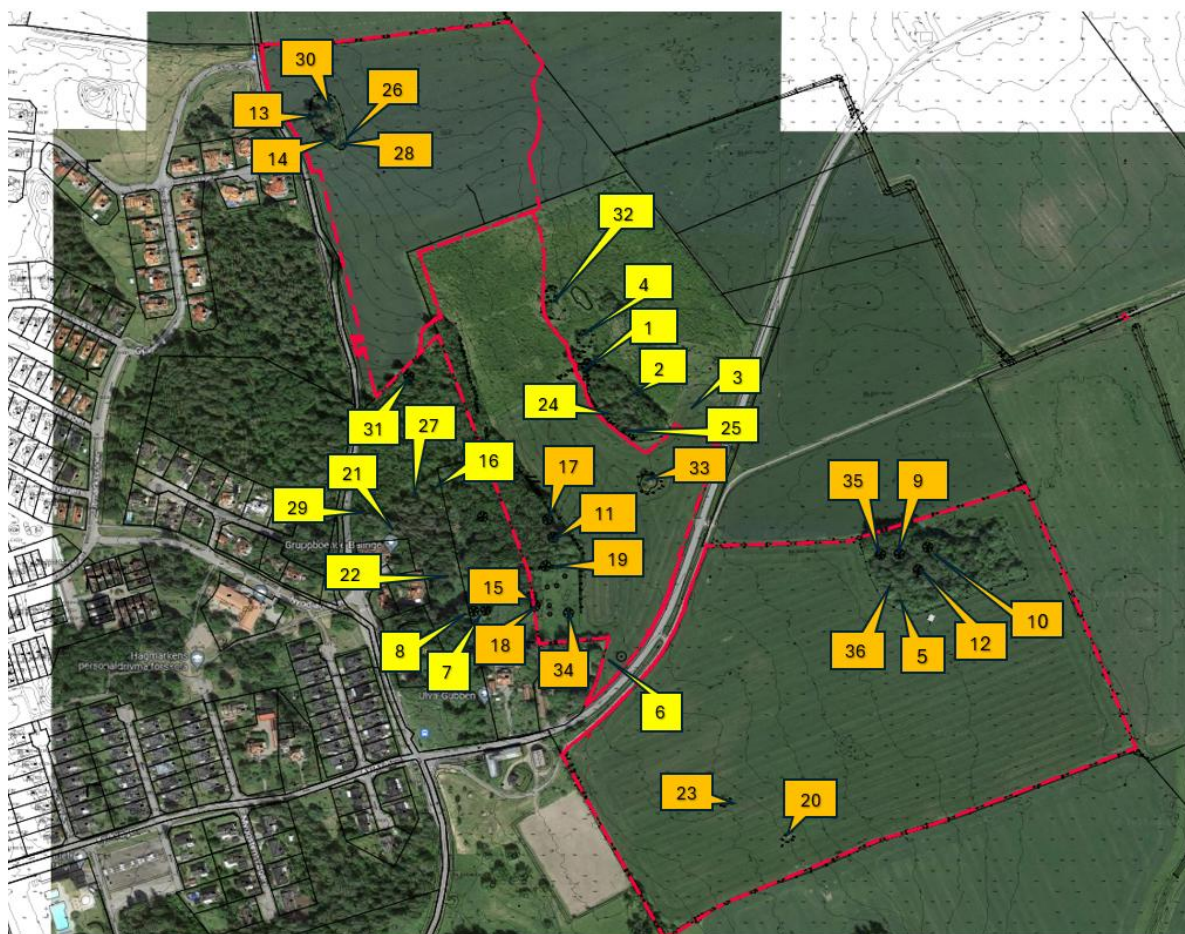
1. Översiktskarta
2. Naturvårdsarter och värdeelement
3. Foton

Bilaga 1 Översiktskarta där fladdermöss har inventerats.

Röd begränsningslinje visar området som har inventerats på fladdermöss och kattuggla som behandlas i denna artskyddsutredning. Blå linje visar planområdet.

Bilaga 2 Värdeelement och naturvårdsarter (från Naturvärdesinventeringen)

Naturvårdsarter och värdeelement. Skyddsvärda träd (15 st) är **svartmarkerade** i tabellen nedan. Biotopskyddade åkerholmar/stenrösen är markerade med asterisk*. Orange nummer i planområdet.

1	20 stenar*	13	Död rönn	25	Stenblock
2	20 stenar*	14	Ek, trippel 251 cm	26	Stensamling
3	Åkerholme*	15	Ek 246 cm, särskilt skyddsvärd	27	Stor myrstack
4	Åkerholme*	16	Ek 251 cm, särskilt skyddsvärd	28	Stensamling
5	Alm, mindre planta	17	Ek 294 cm, särskilt skyddsvärd	29	Tallört
6	Ask 294 cm, särskilt skyddsvärd	18	Ek 298 cm, särskilt skyddsvärd	30	Svart trolldruva
7	Ask 295 cm, särskilt skyddsvärd	19	Ek 369 cm, särskilt skyddsvärd	31	Sälg 311 cm, särskilt skyddsvärd
8	Ask 365 cm, särskilt skyddsvärd	20	Odlingsröse*	32	Åkerholme
9	Asp 191 cm, särskilt skyddsvärd	21	Grov tall	33	Åkerholme
10	Björk 232 cm, särskilt skyddsvärd	22	Husgrund	34	Äppelträd, särskilt skyddsvärd
11	Björk 233 cm, särskilt skyddsvärd	23	Odlingsröse*	35	Ask 225 cm, särskilt skyddsvärd
12	Björk 252 cm	24	Stenblock	36	Svart trolldruva

Bilaga 3. Foton. Exempel på träd.

Foto 1. Exempel på hamlade askar som står ett par hundra meter söder om planområdet, utmed väg 635, med håligheter som kan nyttjas av fladdermöss.

Ek 294 cm, träd nr 17

Björk 233 cm, träd nr 11.